

PM 2003 RVII (Dnr 325-3639/2002)

Sveriges tredje rapport till FN:s barnrättskommitté

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Denna promemoria utsändes för kännedom till samtliga nämnder och styrelser.
2. Sveriges tredje rapport till FN:s barnrättskommitté delges samtliga nämnder.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

I samband med att staten avgav sin tredje rapport till FN:s barnrättskommitté remitterades rapporten till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden för att kommunstyrelsen skulle få en bild av hur några av stadens nämnder arbetar med barnkonventionen. Stadsledningskontoret valde att bilda en arbetsgrupp, med representanter från olika nämnder, som i samband med remissvaret arbetade fram ett reviderat förslag till handlingsprogram för barnkonventionen. Fullmäktige beslutade i budget 2003 att stadens handlingsprogram för barnkonventionen skall revideras.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden samt utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret menar att Sveriges tredje rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter i ett brett perspektiv tar upp frågor inom hela det barnpolitiska fältet. För att nå största möjliga spridning är det nödvändigt att rapporten sprids till nyckelpersoner inom stadens verksamheter. Stadsledningskontoret lämnar även ett förslag på nytt handlingsprogram för stadens arbete med barnkonventionen.

Socialtjänstnämnden menar att inom socialtjänsten är barnkonventionen väl känd och integrerad särskilt hos den personal som ansvarar för barn- och ungdomsutredningar. Barnperspektivet har kommit till uttryck i SoL och förtydligats ytterligare i de riktlinjer som antagits av kommunstyrelsen och som gäller för alla stadsdelsnämnder.

Utbildningsnämnden anför att inom utbildningsområdets samtliga delar som tas upp i rapporten pågår på olika nivåer inom utbildningsförvaltningen, stadsdelarna och skolorna inom Stockholms stad ett aktivt arbete med åtgärder och utvecklingsinsatser för att öka måluppfyllelsen när det gäller förverkligandet av FN:s konvention om barnets rättigheter i Sverige.

Mina synpunkter

En bra start i livet för alla barn och ungdomar är ett av de viktigaste uppdragen under denna mandatperiod. Vid sidan av alla riktade insatser till barn ska FN:s barnkonvention genomsyra stadens alla verksamheter.

Stadens handlingsprogram för barnkonventionen antogs 1997. Handlingsprogrammet är mycket omfattande och ställer stora krav på nämndernas arbete och dokumentation. Stora delar av de beslut som fattades 1997 har inte genomförts utan har prioriterats ned. Trots detta har handlingsprogrammet inneburit en skjuts för arbetet med barnkonventionen. Många nämnder har utfört ett gott arbete och arbetat efter barnkonventionen trots att handlingsprogrammets betydelse och innehåll tonats ned av den tidigare, borgerliga, majoriteten. Ett förslag på reviderat handlingsprogram är för närvarande ute på remiss.

Arbetet med barnkonventionen tenderar att fungera bättre i de nämnder som direkt arbetar med barnen. Jag vill betona att varje nämnd och varje styrelse har ett ansvar för barnkonventionen. Varje nämnds och varje styrelses arbete berör barnen.

Fram till 1999 fanns en särskild projektledning som ansvarade för handlingsprogrammets förverkligande. Därefter har utbildningsnämnden tagit ett visst ansvar för barnkonventionen. Enligt det gällande handlingsprogrammet ska arbetet med barnkonventionen ledas av en politisk styrgrupp. Denna styrgrupp avskaffades i samband med majoritetsskiftet 1998. I avvaktan på att handlingsprogrammet revideras har ingen ny styrgrupp tillsatts. Det övergripande ansvaret för barnkonventionen i dagsläget är därför något oklart. Detta fråntar inte nämnder och styrelser ansvaret för förverkligande av barnkonventionen och stadens handlingsprogram. Fram till att det reviderade handlingsprogrammet tas fram gäller det handlingsprogram som fullmäktige beslutade om 1997 (utlåtande 1997:164).

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Denna promemoria utsändes för kännedom till samtliga nämnder och styrelser.
2. Sveriges tredje rapport till FN:s barnrättskommitté delges samtliga nämnder.

Stockholm den 4 december 2003

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Barnperspektivet utgör en central utgångspunkt i en stor del av Stockholms stads arbete. FN:s konvention om barnets rättigheter är ett centralt dokument i detta sammanhang.

Socialtjänstförvaltningen konstaterar i sitt remissyttrande att staden under de senaste åren har fokuserat bättre på barnen, och låtit barn komma till tals i större utsträckning än tidigare. De goda resultaten har även bekräftats av länsstyrelsens uppföljningar.

Det arbete som genomförts i stadens olika förvaltningar under den borgerliga mandatperioden, gjordes utan att alltid vara formellt kopplat till olika planer och handlingsprogram. Barns rättigheter tillvaratas inte bäst genom att man bockar av rutor i en handlingsplan vid årets slut, utan genom att de ständigt hålls levande i förvaltningens arbete.

ÄRENDET

I samband med att staten avgav sin tredje rapport till FN:s barnrättskommitté remitterades rapporten till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden för att kommunstyrelsen skulle få en bild av hur några av stadens nämnder arbetar med barnkonventionen. Stadsledningskontoret valde att bilda en arbetsgrupp, med representanter från olika nämnder, som i samband med remissvaret arbetade fram ett reviderat förslag till handlingsprogram för barnkonventionen. Fullmäktige beslutade i budget 2003 att stadens handlingsprogram för barnkonventionen skall revideras. Det reviderade förslaget till handlingsprogram för barnkonventionen kommer att behandlas separat.

REMISSER

Sveriges tredje rapport till FN:s barnrättskommitté har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 29 september 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har för remissyttrande erhållit Sveriges tredje rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter. I rapporten sker en genomgång av de åtgärder och det utvecklingsarbete inom barnkonventionens tillämpningsområde som på nationell nivå genomförts sedan den förra rapporten togs fram.

Eftersom barnpolitiken skall inriktas på att få alla politikområden att anlägga ett barnperspektiv tar rapporten upp frågor inom hela det barnpolitiska fältet. I den strategi som gäller förverkligandet av barnkonventionen i Sverige nämns några områden som speciellt berör kommunernas ansvar:

- ? Kommuner och landsting bör på olika sätt erbjuda sin personal fortbildning om barnets rättigheter/barnkonventionen.
- ? Kommuner och landsting bör inrätta system för att kunna följa hur barnets bästa förverkligas i det kommunala arbetet.
- ? Barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhälls- och trafikplaneringen skall utvecklas.

Rapporten beskriver bl.a. följande:

- ? Barnombudsmannens (BO) roll i arbetet med konventionen och den samlade dokumentation som finns av erfarenheter av arbetet med barnkonventionen i landet.
- ? Gjorda satsningar på barn och unga under perioden bl. a. i form av ökade statsbidrag till kommunerna, höjning av det allmänna barnbidraget, förbättring av villkoren i föräldraförsäkringen, maxtaxa inom barnomsorgen
- ? Pågående översyn av lagar och förordningar i syfte att förstärka barnperspektivet och öka skyddet mot barn i deras vardag. Exempel på sådana revideringar är ett ökat skydd mot diskriminering och straffskärpning i brottsbalken för brott mot barn där gärningsmannen är en närstående eller tidigare närstående person. Vidare skall en översyn av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) göras i likhet med förändringar som har skett i socialtjänstlagen (SoL).

Kommunfullmäktige i Stockholm antog 1997 ett handlingsprogram för Stockholm. I handlingsprogrammet fastslås att alla måldokument, handlingsplaner och andra dokument som styr kommunal verksamhet ska arbetas igenom och revideras så att texternas innehåll och mening är i linje med barnkonventionens intentioner och anda.

Utbildningsförvaltningen har genomfört två enkätundersökningar riktade till stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar, styrelser och bolag i staden vars verksamhet har

betydelse ur barnkonventionens perspektiv. Enkäterna omfattade frågor om genomgång av dokument och dels om utbildning genomförts för personal. Redovisning av enkätsvaren gjordes till utbildningsnämnden i november år 2000 (Dnr 00-411-494).

Av enkätsvaren framgår att de flesta nämnder, styrelser och bolag har beaktat barnkonventionens intentioner i sina måldokument och verksamhet samt att flera även har haft utbildning om barnkonventionen. Några stadsdelsförvaltningar redovisar att barnens perspektiv lyfts fram och beaktas i stadsplaneärenden och inom stadsmiljön. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning har t.ex. utarbetat en barnkonventionskontroll med frågor om hänsyn tagits till barn och ungdomars bästa innan beslutet fattats av stadsdelsnämnden. Ett liknande system finns även i Liljeholmens stadsdelsförvaltning.

Ett särskilt handlingsprogram för att förebygga allergier främst hos barn och ungdom har utarbetats av miljöförvaltningen. Detta handlingsprogram godkändes av kommunfullmäktige i september 1999. Idrottsförvaltningen redovisar att de kommer se över hur barnkonventionen kan komma till uttryck i arbetet med underhållsplaner, investeringsplaner, tjänsteutlåtanden m.fl. dokument. Kulturskolan har i enlighet med barnkonventionens intentioner inrättat ett resurscentrum för fysiskt och psykiskt handikappade barn och ungdomar.

Kyrkogårdsförvaltningen arbetar med några målsättningar med inriktning på barn och ungdomar exempelvis utåtriktade informationsinsatser på skolor i syfte att utveckla ungdomars respekt för känslor som är kopplade till anhörigas gravplats. Ett 50-tal ungdomar erbjuds feriarbete på kyrkogårdar varje år. Vidare har förvaltningen inbjudits att delta i Unescos projekt om världsarv för ungdomar. Projektet har knutits till Kärrtorps gymnasium.

Svenska bostäder anger att ett barnperspektiv beaktas i samtliga byggprojekt. Flera exempel ges på detta bl.a. om utformning av gårdar och lekplatser. Bolaget skall tillsammans med bl.a. Rädda Barnen och Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning delta i ett försöksprojekt i Östberga, där modeller om former för barns och ungdomars inflytande i linje med stadens handlingsprogram skall prövas. Vid upphandling av säkerhet i och kring skolorna har Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) i avtalet lagt ett tydligt ansvar på anlitat bevakningsföretag. Bevakningsföretagen skall involvera barnen och skapa en trygg miljö för alla som vistas i skolan. Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) har dessutom tillsatt fastighetsvärdar som bl.a. skall åstadkomma ett samarbete med elevorganisationer i olika frågor och speciellt vid större förändringar i skolbyggnaderna.

I budget 2003 beslutades att kommunstyrelsen får i uppdrag att uppdatera och revidera handlingsprogrammet för barnkonventionen.

I arbetet med att revidera handlingsprogrammet har en referensgrupp varit knuten till finansavdelningen bestående av tjänstemän från socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden, kyrkogårdsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden samt Enskede-Årsta stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets synpunkter

Sveriges tredje rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter tar i ett brett perspektiv upp frågor inom hela det barnpolitiska fältet. För att nå största möjliga spridning är det nödvändigt att rapporten sprids till nyckelpersoner inom stadens verksamheter.

Förverkligandet av barnkonventionen i staden är en ständig pågående process. Som framgår av utbildningsförvaltningens utvärdering pågår mycket arbete som överensstämmer med konventionens intentioner. Barnperspektivet återspeglas på flera nivåer i staden. I budgeten för 2003 beslutades att barngruppernas storlek i förskolan skall minskas samt att riktlinjer för barngruppernas storlek skall utarbetas. Vidare skall brukarinflytande utökas i alla kommunala verksamheter samt att arbetet mot mobbning skall stärkas i staden. Dessa politiska uppdrag kvarstår i finansborgarrådets förslag till budget för år 2004.

I avstämningsärendet för 2003 redovisar nämnderna olika insatser för att möta dessa politikerområden. Idrottsnämnden redovisar att nämnden kommer att förstärka ungdomars möjlighet till inflytande genom att inrätta särskilda anläggningsråd. Samtliga nämnder tar upp frågan om att minska barngruppernas storlek i förskolan och flera har formulerat inriktningsmål/generella åtaganden om att minska barngrupperna. Några stadsdelsnämnder

redovisar insatser mot mobbning och kränkande behandling i antimobbningsprogram med handlingsplaner. Vissa stadsdelsnämnder har även kamratstödare i skolorna.

Förslag till revidering av Stockholms stads handlingsprogram för arbetet med barnkonventionen skall ses som redskap för hur nämnder, bolag och styrelser skall fortsätta arbetet med att integrera intentionerna i barnkonventionen i det ordinarie arbetet.

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 1 april 2003 att godkänna anmälan.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten *Désirée Petrus Engström* (kd), *bilaga*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 25 mars 2003 är i huvudsak av följande lydelse.

Stockholms stads handlingsprogram

År 1997 antog kommunfullmäktige ett handlingsprogram för förverkligandet av FN:s konvention om barnets rättigheter. Programmet var avsett att omfatta all verksamhet inom staden. Enligt stadens budget för 2003 ska detta handlingsprogram nu revideras. Uppdraget ligger hos stadsledningskontoret. Någon kommungemensam uppföljning av hur handlingsprogrammet efterlevs har inte skett. Däremot har Barnombudsmannen och Rädda Barnen följt upp samt haft omfattande utbildnings- och informationsinsatser. I rapporten framhålls vikten av att kommunerna skapar system för uppföljning av hur barnets bästa förverkligas i det kommunala arbetet. Det gäller inte bara verksamheter såsom socialtjänst, förskola och skola utan även t.ex. frågor om barns delaktighet i samhälls- och trafikplanering.

Barnkonventionen och socialtjänsten

Inom socialtjänsten är barnkonventionen väl känd och integrerad särskilt hos den personal som ansvarar för barn- och ungdomsutredningar. Barnperspektivet har kommit till uttryck i SoL och förtydligats ytterligare i de riktlinjer som antagits av kommunstyrelsen och som gäller för alla stadsdelsnämnder.

Stadsdelsnämnderna gör sina egna ekonomiska prioriteringar och det finns olikheter mellan stadsdelsnämndernas myndighetsutövning och utbud av förebyggande och avhjälpande verksamheter som riktar sig till barn och deras familjer. Olikheter som inte alltid kan förklaras av den "sociala tyngd" som avspeglas i stadens fördelningsnyckelsystem (se FoU-rapport 2003:1, Social barnavård i Stockholms stadsdelar). All erfarenhet tyder på att barn och familjer i staden inte har likvärdiga möjligheter att få stöd. Utredda hjälpbehov bedöms olika och tillgången till förebyggande, öppna verksamheter varierar mellan stadsdelarna.

Det finns, enligt förvaltningen, ett glapp mellan kända behov hos barn och tillgången på resurser för att avhjälpa dessa. Detta drabbar först och främst enskilda barn. En annan aspekt gäller arbetsmiljön för den personal som har att bedöma och fatta beslut. Det uppstår ofta konflikter mellan krav på budgethållning å ena sidan och barns förstärkta rättigheter och ökad professionell kompetens vad gäller barns behov å andra sidan.

Uppsökande och förebyggande verksamhet

Ett av målen i stadens budget för stadsdelsnämndernas individ- och familjecomsorg är att det ”i arbetet ska de så viktiga delarna uppsökande och förebyggande arbete ingå som en självklar del. Inga personer får på något sätt utestängas”. Enligt förvaltningens mening finns anledning att lyfta denna fråga så att möjligheter till rådgivning och stöd för barn och familjer skapas i alla delar av staden. Som goda exempel kan nämnas att flera stadsdelsnämnder driver öppna verksamheter såsom Familjecentral, familjehus etc som tidigt förebyggande verksamheter med koppling till mödra- och barnhälsovård, öppen förskola och i något fall barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Här kan familjer erbjudas information och stöd, individuellt eller i grupp, vilket också kan leda till att människor skapar sig egna stödjande nätverk.

Anmälningsskyldigheten (14 kap 1§ SoL)

I det förslag som under våren ska behandlas av riksdagen återfinns en förstärkning av anmälningsskyldigheten. Skyldigheten att anmäla missförhållanden som rör barn är relativt väl känd numera hos lokala vårdgrannar. Stadsdelsnämnderna skulle dock behöva sprida kunskapen ytterligare och skapa enkelt samrådsförfarande för att underlätta för professionella som i sin verksamhet upptäckt faktorer som kan innebära risker för barns hälsa eller utveckling. Barnhälsovården, förskolorna, vårdcentralerna, psykiatriska vuxenmottagningar kan lokalt behöva erinras om anmälningsskyldigheten.

Brott mot barn – fysisk och psykisk misshandel samt sexuella övergrepp

Flertalet stadsdelsförvaltningar uppger att familjevåldet ökat i de ärenden som aktualiseras för utredning. Det gäller framför allt våld mellan vuxna i familjerna men även våld mot barn förekommer. Staden har yttrat sig över Barnmisshandelskommitténs slutbetänkande som föreslog förstärkningar av rättigheter och skydd för barn som utsätts för brott och som varit vittne till våld inom familjen. En proposition är att vänta inom kort.

Vid brott mot barn behövs en samordning av utredande och avhjälpande resurser inom socialtjänst, polismyndighet och landstingets verksamheter. Flera stadsdelsförvaltningar har systematiserat sitt samarbete med andra berörda myndigheter, men enligt förvaltningens mening bör samverkan ytterligare utvecklas i Stockholm såväl på ledningsnivå som på lokal nivå. I flera kommuner finns goda exempel på samarbete i fasta samverkansteam, som snabbt kan sammankallas till överläggningar om och planering av handläggning av enskilda fall av barnmisshandel och sexuella övergrepp mot barn.

Ärenden som rör barn som misshandlas, vanvårdas eller allvarligt försummas inom familjen och där föräldrars förmåga att ge omsorg och skydd kan ifrågasättas hör till stadsdelsförvaltningarnas allra svåraste uppgifter. Utredningsarbetet ställer mycket höga kompetenskrav på berörd personal. För att utveckla och behålla en hög och jämn kompetens över staden finns behov av konsultation och utbildning. Stadsdelsförvaltningarna avsätter själva resurser för handledning till sin personal och har tillgång till stadens konsultgrupp Barn i fara (BIF). Denna resurs är dock för liten och täcker inte behovet av stöd och kunskapsutveckling för socialsekreterare och arbetsledare inom detta område. Ett centrum för konsultation och utbildning skulle kunna avhjälpa detta behov.

Tidig upptäckt av barn som far illa i familjen eller riskerar göra det förutsätter att de basverksamheter som har stora kontaktytor med barn och familjer – förskolor, skolor, mödra- och barnhälsovård - har förmåga att uppfatta tecken på missförhållanden och att de informeras om hur de bör förhålla sig till dem. Förutom att de genom stadsdelsförvaltningarna ska ges information om anmälningsskyldigheten finns enligt förvaltningen behov av fortlöpande utbildning inom förskola och skola.

Bemötande av samt skydd och stöd för ungdomar i patriarkala familjer nämns i rapporten. Länsstyrelsen i Stockholm genomför nu ett utbildningsprogram. Inom Stockholm HVB har inrättats ett skyddat boende.

Barnperspektivet i barn- och ungdomsutredningar

Stadsdelsförvaltningarna har tillsammans med socialtjänstförvaltningen under flera år satsat på att utveckla barnperspektivet inom individ- och familjeomsorgens barnavård. Barnen har fokuserats bättre än tidigare och barnen får komma till tals i en mycket större utsträckning än tidigare. Stadens riktlinjer och utbildning ha varit till stor hjälp i detta arbete. De goda resultaten har även bekräftats av den uppföljning av barnärenden som årligen genomförs av länsstyrelsen. Nu pågår en översyn av riktlinjerna. Avsikten är att ge utredande socialsekreterare ytterligare verktyg för allsidiga utredningar med barnet i fokus. De nya riktlinjerna, som kommer att överlämnas till kommunstyrelsen för beslut under 2003, tar fasta på det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivs av Socialstyrelsen (Barns Behov i Centrum, BBiC).

Länsstyrelsen har följt upp hur barnperspektivet kommer till uttryck vid utredning av ekonomiskt bistånd till barnfamiljer. Man konstaterar att barnperspektivet behöver utvecklas ytterligare inom den verksamheten. En påminnelse om barnkonventionens syfte och innehåll bör därför finnas med i de utbildningar som anordnas för personal inom områdena ekonomiskt bistånd, missbrukarvård och socialpsykiatri. Även om ett ärende i första hand handlar om den vuxnes behov av bistånd, måste utredare, om det finns barn i familjen, anlägga ett barnperspektiv och utreda och redovisa vilka konsekvenser ett förslag till beslut får för barnet.

Barn i familjehem

Staden ansvarar för vården av drygt 900 barn i familjehem. Verksamheten är detaljreglerad i SoL. Socialtjänstförvaltningen tar årligen in statistik från stadsdelsförvaltningarna. Den redovisas varje vår till socialtjänstnämnden. Ett viktigt förslag till lagändring har lagts fram av LVU-utredningen (SOU 2000:77 Omhändertagen). Det innebär att en prövning ska göras av barnets fortsatta placering när barnet bott i samma familjehem i tre år. Detta för att förstärka barnens familjetillhörighet. Staden har yttrat sig över detta betänkande. Så snart beslut fattas kommer socialtjänstförvaltningen tillsammans med juridiska avdelningen att anordna utbildning. Förvaltningen ska också se över och uppdatera gällande riktlinjer för familjevården. Socialtjänstnämnden har begärt att frågan om släktplaceringar ytterligare ska belysas. Det kommer att ske i samband med översynen av riktlinjerna.

Adoptioner

Under hösten genomförde förvaltningens stab utbildning av berörd personal med stadens riktlinjer som utgångspunkt. Tendensen är att ansökan om medgivande för att få adoptera utlandsfött barn ökar. En förändring, som behöver följas upp särskilt, är den rättighet för homosexuella att få provas som adoptivföräldrar, som trädde i kraft 1 februari i år.

Gruppverksamhet för barn

Flera stadsdelsförvaltningar anordnar gruppverksamhet för barn till missbrukare och barn till psykiskt sjuka föräldrar. Även verksamhet för barn som lever i uppslitande vårdnadstvister förekommer. Möjlighet för barn att delta i gruppverksamhet bör finnas tillgänglig oberoende av var i staden barnet bor.

Barns psykiska hälsa – BUS

Stockholms stad har anslutit sig till BUS-utredningens slutdokument. BUS-utredningen berör alla barn som har behov av insatser från kommunen och landstinget samtidigt. Avsikterna med BUS-utredningen var att försöka tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommun och landsting och att förbättra samarbetet för enskilda barn när det gäller barns psykiska hälsa och barn med funktionshinder. En särskilt sammansatt politisk styrgrupp leder arbetet i länet och kommuner och landsting har också en ledningsgrupp med tjänstemän. En stadsdelsdirektör samt en chef inom utbildningsförvaltningen representerar Stockholms stad i den. Varje stadsdelsförvaltning har utsett en eller flera tjänstemän inom individ- och familjeomsorgen, förskola/skola och/eller handikappomsorgen att vara kontaktpersoner och ansvariga för utveckling av det lokala samarbetet mellan stadsdelsförvaltning och berörda verksamheter inom landstinget. Arbetet med att implementera BUS' synsätt och ansvarsfördelning ska avslutas med en utvärdering efter

årsskiftet 2003-2004. Utvärderingen ska leda till en revidering av dokumentet som även på längre sikt ska utgöra ett levande instrument i samarbetet kommun/landsting. För en kommun av Stockholms storlek innebär information om och genomförande av BUS en gigantisk uppgift, inte minst för förskola/skola där varje anställd behöver få kännedom om innehållet i BUS för att kunna verka i dess anda. I staden har inga särskilda pengar avdelats för information och utbildning. Inte heller för planerad uppföljning av ansvarsfrågan i enskilda ärenden. Förvaltningen känner oro för att staden inte kommer att kunna ge erforderligt underlag till den länsgemensamma utvärderingen och inte heller informera och utbilda berörd personal i tillräcklig utsträckning. För utvärderingen på kommunsidan svarar Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Ungdomsmottagningar

Ungdomsmottagningarna som i huvudsak drivs gemensamt av kommun och landsting omvittnas av stadsdelsförvaltningarna som en viktig resurs för unga med sex- och samlevnadsfrågor/problem. Många ungdomar som söker hjälp vid mottagningarna har psykiska problem. Det är för många unga mer naturligt att söka sig till dessa lättillgängliga mottagningar än till den psykiska barn- och ungdomsvården. I BUS-utredningen nämns Ungdomsmottagningarna som ett angeläget utvecklingsområde. En fråga är t.ex. om mottagningarna kan förstärkas med personal med psykiatrisk kompetens.

Kvinnlig könsstympning

Att förebygga och behandla konsekvenserna av kvinnlig könsstympning är inte enbart en kommunal uppgift. Några stadsdelsförvaltningar har nära samarbete med landstinget och frivilligorganisationer i frågan. Gemensamt för staden hölls år 1997 en temadag i ämnet och en handledning för personal inom staden utarbetades. Frågan är behandlad i kommunstyrelsen (PM 1997 RVI Dnr 935/96).

Ensamstående föräldrar

Kommunfullmäktige antog 1998-05-11 åtgärdsprogram för ensamföräldrar i Stockholms stad (utl 1998:79, dnr 1420/1997)

Ensamkommande flyktingbarn

Socialtjänstnämnden har beslutat godkänna förslag till riktlinjer för arbetet med flyktingbarn som kommer utan vårdnadshavare till Sverige och som placeras i Stockholm. Ärendet ska behandlas i kommunstyrelsen för att riktlinjerna ska bli giltiga i staden.

Vårdnad, boende och umgänge

1998 års vårdnadsreform ska genomgå en översyn. Vid ett utbildningstillfälle för stadens familjerättssekreterare under hösten 2002 deltog för ömsesidigt utbyte sekreteraren i den kommitté som tillsatts av regeringen. Socialtjänstnämnden godkände 2002-10-22 förslag till reviderade riktlinjer för vårdnad, boende och umgänge. Detta förslag ska behandlas även i kommunstyrelsen.

Utbildningsbehov inom socialtjänsten

För att ytterligare förstärka barnperspektivet inom socialtjänsten behövs fortlöpande utbildning av all personal inom individ- och familjeomsorgen och den del av omsorgen om funktionshindrade som ansvarar för barn. Socialtjänstförvaltningen erbjuder stadsdelsförvaltningarna ett utbud av utbildningar som i huvudsak utgår från de av kommunstyrelsen antagna riktlinjerna på området. Utbudet motsvarar dock inte behoven. Förvaltningen kommer under året att inventera utbildningsbehoven för redovisning i socialtjänstnämnden. Vissa av dessa utbildningsbehov bör, enligt förvaltningen, kunna tillgodoses genom den kompetensfond som inrättats i staden från budgetåret 2003.

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 mars 2003 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av ordförande *Erik Nilsson m.fl.* (s), ledamoten *Inger Stark* (v) och ledamoten *Emilia Hagberg* (mp) enligt följande.

Det är viktigt att barns rättigheter tas på allvar. I kommunfullmäktiges budget för år 2003 anges att FN:s barnkonventionen skall genomsyras stadens alla verksamheter och att stadens handlingsprogram skall revideras.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 25 februari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Den allmänna strategien för barnkonventionens tillämpning i det svenska samhället uttrycks i rapportens inledning sidan 12:

"Utgångspunkten för strategien är att barnkonventionens anda och intentioner skall beaktas i allt beslutsfattande som rör barn. Regeringen uttalar i strategin att barnkonventionen är ett viktigt instrument för att tillvarata barns och ungas rättigheter och intressen. Att sprida kunskap och medvetenhet om konventionen är just nu det viktigaste inslaget i förverkligandet av barnkonventionen i Sverige. Konventionen skall i första hand nå beslutsfattare vars verksamhet påverkar barns vardag, vuxna som arbetar med barn samt barn och ungdomar själva."

I Utbildningsförvaltningens Februaribrev 2003 till alla anställda inom skolor och central förvaltning finns ett kortare referat från rapporten och en hänvisning till Barnkonventionen och FN:rapporten. I samma februaribrev uppmärksammas Teaterföreställningen **Barnkonventionen**, baserad på FN:s Barnkonvention, på Orienteatern i regi av Lars Rudolfsson. Februaribrevet återfinns även på Utbildningsförvaltningens hemsida.

Inom samtliga i bilaga 1 (*i detta tryck bilaga 4*) angivna områden pågår på olika nivåer inom Stockholms stads utbildningsförvaltning, stadsdelarna och skolorna ett aktivt arbete med åtgärder och utvecklingsinsatser för att öka måluppfyllelsen. Aktuella exempel är insatser vad gäller den allmänna förskolan och förskoleklasser, måluppfyllelsen i grund- och gymnasieskola, värdegrundsarbetet i skolorna samt elever med behov av särskilt stöd.

För att stärka Utbildningsförvaltningens möjligheter att i en kommun av Stockholms stads storlek identifiera förbättrings- och utvecklingsområden finns en utvärderingsavdelning med ett övergripande uppdrag att utvärdera verksamheten i samtliga skolformer gentemot angivna mål. Den huvudsakliga uppgiften är att skapa kunskap kring prioriterade utbildningsfrågor för att ge förutsättningar för ett positivt utvecklingsarbete och att i dialog med fältet åstadkomma förbättringar inom områden där brister konstateras.

Mer omfattande betänkanden från Skollagskommitten och Gymnasiekommitten, vilka omnämns i rapporten, remissbehandlas av Utbildningsförvaltningen i särskild ordning för senare beslut i Utbildningsnämnden.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Det särskilda uttalandet av ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) är av följande lydelse.

Sverige ska avge sin tredje rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter. Yttrandet ska avlämnas kommunstyrelsen senast den 21 mars 2003. Det betyder att socialtjänstnämnden inte kan fatta beslut om vilket yttrande som ska ges från socialtjänstnämnden.

En kommentar som man dock inte kan låta bli att göra är att regeringen i sin rapport till FN ser maxtaxereformen som en åtgärd för barnens bästa. I regeringens tidigare budgetpropositioner har man varit mer tydlig och sagt att det är en åtgärd för att få fler personer in i arbetskraften. Detta kan inte betyda något annat än att barn ska få *mindre tid* med sina föräldrar. Hur detta kan vara en satsning på barn är något som är mycket svårt att förstå. Socialdemokraterna har dock i sin retorik valt att få det att beskrivas som en barnreform när det så passar.

De oroande tecken som regeringen ser avseende barns hälsa handlar om försämringar av barns psykiska hälsa. I det avseendet skulle man önska att barn får mer tid med sina föräldrar och att minska stressen för föräldrar. Att bli sedd är det viktigaste för ett barn. Detta kräver åtgärder som stödjer föräldrar istället för tvärtom.